

Nro 53.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Decembernek 31-dik napján 1793.
esztendőben.*

Konstantzinápoly.

A Smirnai kikötő helyben sok törvénytelen-
get gyakorlott szabadságnak apostoli a' Fran-
ziák ellen, egynéhány ízben serkentő irást adtanak
bé néhány Európai Fejedelmeknek *Konstantziná-*
polyban mulató követtyeik, és arra kérték a' Di-
vant, ne engedne nékiek szabadságot a' zabolátlan
életre; hanem mint más nemzetbélieket, úgy azo-
kat is útasitaná a' közönséges politiai törvényeknek
szoros meg tartásokra. Helyesnek és törvényes-
nek találván a' nagy Úr (per excellentiam így
neveztetik a' Török Császár) ezeknek kéréseiket,

tudtokra adatta a' *Reis-Effendi*, az az, külső dolgokat kormányozó fő minister által, hogy kemény parantsolat küldetett a' *Smirnai Basának* ez iránt, 's el hitessék magokkal, hogy valamint más nemzetbeliek: úgy a' Frantzia fregattákon lévő erköltstelen hajós legények is kötelesek lesznek magokat a' nagy Porta törvényei alá vetni, és azokat szorosán meg tartani; külömben ki fognak a' közönséges óltalom alól, mellyel még eddig élhettek, rekesztetni. A' Divánban ugyan ki is készült az ellenek való parantsolat; de nem tudatik mi okon, a' ki küldönek hibája miatt 's restsége miatt é, avagy a' *Smirnai Basának* hiveségtelensége miatt esett, elég az ahoz, hogy ez a' parantsolat a' fellyebb említett Frantzia fregattáknak onnan lett el menetelek után eggynehány nappal későbbén tétetett közönségessé.

Nem régiben eggy két szóval tudtokra adtuk Erd. Olvasóinknak, hogy az Orosz követ, Fejedelem asszonyának nevében azt kérte a' *Konstantzinápolyi* udvartól, hogy engedtetne meg eggy Orosz hadakozó hajós seregnek a' *Dardanellákon* való által meuetel. Erre azt felelte a' Török Császár nevében a' Diván, hogy az ő hatalma alatt lévő tenger illendő tekintetben fog lenni, és meg nem engedi a' Frantziáknak, hogy az azokban lévő kereskedés leg kissebben is meg háboritasson általok. Erre a' kétséges ki fejezésekkel adatott válaszra, eggy igen gyökeres, és categorica irást adott bé az Orosz követ, mellyben világosan ki mondja, hogy minden történhető szerentsétlenségért köteles leszen a' *Konstantzinápolyi* udvar felelni. Még ekkorig semmi feleletet sem adott a' Török ministerium ezen irásra, kétség kívül olly végből, hogy tudhassa mik tényyenek az *Archipelagusi* szigetekben, holott keményen olálkodnak a' Frantziák az öszve szövetezett nemzeteknek hajóikra. Bizonyosnak lenni mondatik, hogy a' *Konstantzinápolyban* küldetett Fr. követnek *Deskorchesnez* alattomban

Megmondattatott volna, hogy csak viselje magát tsendesen, és sem égyik, sem másik nemzetbeliekkel ne botsátkozzon szóbeli perbe. Sőt az is közönségesen iratik, hogy ez a Jakobius követ néhány fő embereknek meg veztegettetések által azt akarta végbe vinni, hogy valamiképen más nemzetbeli követeknek, úgy néki is szabad legyen követtségének külső tzimereivel éni. Hanem még ekkorig, sem a' nagy Úr, sem annak ministerei reá nem állottak törvénytelen kérésének tellyesítésére, és negotiáns titulusnál égyebet nékie nem engedtek.

Lengyel Ország.

A' leg közelebb való postával el kezdettük a' Lengyel új constitutionnak tzikkelyeit belzélleni; most tehát továbbá is kívánnjuk azokat folytatni.

4. *tzik.* A' Római Catholica vallásból más vallásba való által menetel főben járó véteknek fog tartattatni: arra való nézve, minden tartománybeli kórmány székek kötelesek lésznek más ügyek felett ezen tárgyat elő venni és meg itélui. A' ki ezen törvényt által hágándja, örökre ki fog üzettetni a' Lengyel Respublikának kebeléből.

5. *tzik.* A' Lengyel Országai és Litvániai királynak, vagy Római Catholicus szüléktől kell születetni, vagy pedig a' Római hitre által térni, hogyha a' királyné más vallású lejénd, tellyességgel meg nem fog koronáztatni.

6. *tzik.* A' Litvániai nagy hertzezség el válhatatlanúl öszve kaptasoltatik a' Lengyel koronával. Ahozképest minden előbbi jussaiban és privilegiumaiban, kiváltképen azokban, a' mellyekkel élt a' Litvániai nemzet abban az időben, mellyben égyyesült a' Lengyel koronával, továbbá is erősitessen meg, mind közönségesen, mind

pedig magánosan. Következésképen e' két nemzetnek Cancellariusai, különös esküvésnek formájával fognak kötelességeknek tellyesítésöire köteleztetni.

7. *szik.* A' Curlándiai, és Sengalliai hertzogségeknak Lengyel respUBLICÁba, 1569 esztendőben lett bé iktattatásoknak jussai; továbbá a' nevezett hertzogségeknak 1561-ik esztendőben lett meg hódolásoknak jussai változhatatlanúl maradjanak meg első mivóltokban.

8. *szik.* Semminémü hatalmasságnak, sőt még a' törvénytévő hatalomnak is szabad nem lefzen, sem nyilván, sem titkon, valamelly Lengyel tartománynak másnak akárkinek való által engedésére, avagy eltserelésére, ugyan ez a' törvény hozattatik a' mostan el szakalztatott tartományokra nézve is. Minden történhető trakták és titkos szerződések törvényteleneknek, és erő nélkül valóknak lenni ítéltetnek, és valaki illyetén éggyezésben fog mással botsátkozni, úgy tartattatik, mint a' hazának ellensége.

9. *szik.* Valamiképen eddig, úgy ennekutánna is választatni fog a' Lengyel király, még pedig a' régi törvények által rendeltetett mód szerint.

10. *szik.* A' királynak, és a' királyi méltóságnak jussai a' jelen való Ország gyűlésének pactum conventumai szerént tartassanak meg, mind a' királyra, mind a' nemzetre nézve; (g) és így ezen fundamentomos törvények szerént, köteles lefzen a' Lengyel király azoknak szoros meg tar-

---

(g.) *Pactum conventum*nak neveztetik Lengyel Országban az a' capituláció, avagy tracta, mellyre minden Lengyel király tartozik királyságra lett választatása után meg esküdni, 's magát annak minden pontyainak szoros meg tartására kötelezi.

tásokra, a' mellyek néki eleibe irattattak; a' nemzet pedig tartozik a' maga királyának engedelmeskedni, 's ötet szeretni. Hogyha pedig ezen sarkalatos törvényekkel, avagy pactum conventummal ellenkezőképen fog a' király valamit mivelni, tehát szabaditasson fel a' nemzet a' nékie tartozó engedelmességnek kötele alól. Ennek pedig csak a' leg utolsó szükségben, és a' Senátoroknak titkos meg éggyezések, és voksolások által kelletik végbe menni, akkor is pedig csak úgy, ha két harmad része a' voksolások abban meg éggyezénd. Az illyetén körülállásokban rend kívül való Ország gyűlését fog tartani a' Consilium permanens, az az, a' szüntelen meg maradó tanács (h).

11. *tzik.* Lengyel Országban minden nemes lakosai, minden ottan lévő, le telepedett, birtokot szerzett, és indigenatust nyert idegen nemesek, nemesi jussaikkal éllyenek, ez egy külömbséggel, hogy csak egyedül a' született Lengyel nemeseknek legyen jussok az égyházi és világi főbb hivataloknak el érésére és viselésére. Külömben akár idegen, akár Lengyel vérből származott légyen ő, ha égyyszer nemes, éllyen nemesi jussaival, és rangjára nézve minden nemes égy forma legyen; épen annyi nemesi jussal éllyen a' leg szegényebb nemes ember, mint a' leg gazdagabb hertzeg.

12. *tzik.* Minden nemes, a' kinek Lengyel Országban birtoka vagyon, égyenlő jussal birjon a' törvény székek előtt, semminémű esetben ne legyen égynek több tekintete és jussa, mint a'

(h.) Consilium permanens (Conseil permanent) az a' fő kormány szék Lengyel Országban, melly 1775 esztendőben fel állitatott, és a' király alá rendeltetett. Öt szakasszai vagynak ezen tanácsnak: az elsőnek tárgya a' külső dolgoknak kormánya; a' másodiknak a' poli-

másiknak. Ez a' törvény: *Neminem captivabimur, nisi jure victum*, az az, *Senki is törvényes meg győzöttetése előtt meg nem fogattatik*, legyen mindenekben a' sinór mérték.

13. *tzik.* A' birtokos uraságnak jobbágyai iránt való tulajdonossága, és jussa, ez után is minden sérelem nélkül fenn tartasson. Mind a' régibb, mind az újjabb rendelkezések a' nemes mellett szóllanak, 's annak örökös sinór mértékei léfznek; mindazáltal semmi jus nem engedtetik az örökös úrnak jobbágyainak életeken, és halálokon, 's eggy se lehet maga magának bírása. — Minden bünösnek a' maga *competens foruma*, az az, illendő itilő széke eleibe kell idéztetni. — A' melly nemes kéz akartva jobbágyát vagy maga meg öli, vagy más által meg öleti, és arról meg fog győzöttetni, halállal büntettessen meg. **Hogyha** a' nemes kéz akarattal száz botot adat jobbágyának, és ez a' verés alatt meg hal, ugyan annyi bot adattasson néki is akár éllyen, akár meg hallyon. Eggy Lengyel nemest sem lesz szabad fel akasztatni, hanem tsak fejét vétetni.

14. *tzik.* Minden Lengyel nemes szabadon gondolkozhatik, 's a' mit akar szabadon ki mondhattya mind a' tartománybeli, mind a' rendkívül való gyűléseken, az 1775 esztendőben hozott *constitutió* szerént. Mindazáltal az ollyatén irások, a' mellyek a' vallásnak, és ezen sarkalatos törvényeknek el nyomatásokra tzeleznak, *salvo jure libertatis*, nemtsak meg nem engedtetnek, hanem valamint a' szerző, úgy a' könyv nyomtató, és könyváros is keménnyen meg fognak büntöttetni.

---

tia, avagy polgári rend tartás; a' harmadiknak a' közönséges jövedelem; a' negyediknek a' hadi dolgok; és az ötödiknek a' törvényes ügyek. Minden héten kéttzer gyül öfzve, és 35 tagból áll.

15. *tzik.* A' jelen való sarkalatos törvényeknek ereje által minden király által ki oíztogattott, és ez után is ki oíztogattatandó méltóságok, rangok és kégyelmek meg erősítetnek, és jóvá hagyattatnak.

16. *tzik.* A' jelen való sarkalatos törvények örökre változhatatlanúl meg maradjanak a' Lengyel köz társaságban. Semmi gyűlésnek, és semmi hatalmasságnak nem lészzen szabad azokat vagy meg változtatni, vagy meg rövidíteni, vagy másként magyarázni, avagy meg világosítani. Szorosan és betű szerént szükség azokat venni. A' ki ezen sarkalatos törvényeket oítalmazándja, annak minden védelemmel, jussal és hatalommal segítségére fog a' végbe vivő hatalom lenni. Ellenben valaki azokat vagy meg sérténdi, avagy csak meg sérteni igyekezendí, úgy tartattasson az egész Országban, mint a' közönséges tsendességnek meg háborítója, mint a' hazának árulója; következésképen, mint olyan mind életét, mind minden vagyonát veszesse el; az illyetén embert, sem titulusa, sem méltosága, sem gazdagsága, sem ősi, sem személybeli érdemei meg ne menthessék a' büntetéstől.

17. *tzik.* A' mi a' királynak *vetojat*, az az, a' királynak tilalmazó jussát illeti, arra nézve, illyetén törvény szabattatik, hogy, ha valaki ezen sarkalatos törvényeket meg sérténdi, és azon tselekedetéből veszedelem hárámolhatna a' hazára, mindgyárt rendkívül való közönséges gyűlést hirdettessen a' *Consilium permanens*. És bátor az illyetén esetben valami ellenkezés tétetnék a' király részéről, mindazonáltal azt mivellye, a' mire ezen sarkalatos törvények oítet kötelezendik. — A' fel gyülekezett közönséges gyűlésben pedig égyedül a' köz jóra legyen a' tekintet.

Hadi Történetek és Környüállások.

Szenzenheimban alsó Alsátziának helységében
12-dik Decemb. 1793. Kedves Doctor uram! Ujra

bátorkodom az úrnak következendő újsággal kedveskedni. Eggy hozzánk által szökött Fr. ártilleritsa kapitány azt beszéli, hogy a' Fr. Generálisok ollyatén parantsolatot vettek a' N. Gyűléstől, hogy hanemha Alsátziát és Fort Lovist vizsgálva vejéndik, és *Landaut* fel szabadítádják az ostrom alól, mindenik meg fog gvillogtatni. Azoltától fogva olly rendkívül való módon, 's olly vakmerően is dolgoznak ellenünk, hogy nints olly áldott Isten attá napja, mellyben armadiánknak vagy égyik, vagy másik szárnyát ne attackiroznak, még pedig 50, 's 60 ágyúval; reggel el kezdik az ágyuzást, és setét estve hadják félbe, és a' ki messzéről hallja az ágyuzást, azt gondolja, hogy az ég és föld öszve omol a' rettenő ropogás és harsogás miatt. Az a' szerentsénk, hogy innektova ki fogynak a' jó pattantyúsokból, a' miéinknek számok pedig, napról napra mind inkább inkább szaporodik. A' mi irtóztatóbb, bomba ágyúkat is hoznak a' sik mezőre, és 60, 's több fontos bombákat hánynak reánk. A' lineáinkban a' töllök el nyert ágyúk fekszenek. Most leg közelebb, u. m. 8-ik, 9-ik, 10-ik, és 11-dik praesentis, mindenkor armadiánknak jobb szárnyát attackirozták, a' hol állott a' *Printz Conde* corporusa, kinek fia a' *Burbóniai* herczeg sebet is kapott, de nem halálost. *Waldeck* herczeg *Karlsruhéba* menvén betegen, B. *Kospót* Generál vette által a' comandót; *Mészáros* Generál Májor úr is már jobban van, 's *Hagenau* quártélyában vagyon. Igaz ugyan, hogy már az egész armadia téli quártély positióban a' faluban a' reduták háta meget vagyon; még is minden nap reggeli 6 órakor mindennek ki kell a' lineába rukkolni, és dél után 4 óráig ottan maradni. — *Rédernnél* feküdvén armadiánk, *Waldeck* herczegtől, 50 emberrel égyütt, ki küldettem az ellenségnek megkémlelésére és nyomására, a' midön *Resvu*, *Leitenheim*, *Runtzenheim*, és *Szenzenheim* nevű helységekben ki is hajtottam őket, 's mindenütt levágattam a' szabadság fáját. Fülébe menvén most a' *Runtzenheimi* tanátsnak, hogy itten vagyok, két

depu'átust küldött hozzám, a' kik két ón tányért hoztak magokkal; ennek égyikén egy zöld borostyán koszorú, 's alatta pedig ez az irás vólt, mellynek párját az úrnak ide rekesztem; a' másikon pedig tzúgom számára 25 ide való forint. Tölünk Gr. *Klébersberg* kapitány, és *Bachó* all hadnagy sebbe estenek. — Magamat barátságában ajániom, 's maradok, az Úrnak Doctor Uramnak igaz köteles szólgája, *Szentes József*, Gr. *Wurmser* lovas szabad seregéből való fő hadnagy.

A' *Runtzenheimi* Tanáts által *Szentes József* fő hadnagy úrnak adattatott attestatumnak mássa.

Wir Vorgesetzte der Gemeinde Runtzenheim, im untern Elsaß, bescheinigen, bestätigen, und thun jedermann, dem es zukommt, nach Standesgebühr zu wissen, daß den 16ten Weimonths, wir das Glück gehabt, in unserer Gemeinde und Gegend, von den französischen Patrioten durch die Tapferkeit des Hochedlen und Wohlgebohrnen Herrn von Szentes, Oberlieutenant von G. Wurmserischen Freyhuffaren, befreit zu werden, daß hochgemeldeter Herr Oberlieutenant, der erste von den k. k. Truppen, in unserm Dorf und Gegend eingeritten, die Patrioten daraus vertrieben, den Freiheitsbaum auf der Stelle lassen umhauen, und die so lang gewünschte Ruhe und Frieden wieder hergestellt. Zu dessen Kraft wir uns in Gegenwart unsers ehrwürdigen Herrn Pfarrers eigenhändig unterschreiben, mit Ersuchen, gegenwärtiges Zeugniß mit dem Innsigel zu bedrucken. Runtzenheim den 1ten Dezember 1793.

(L. S.) *Mathias Bonz* Pfarrer.

Hutter, Schultheiß.

Philip Schwarz, Vorgesetzter.

Kollationirt und dem Original gleichlautend befunden. *Mally mpr.* Auditor.

Azoknak kedvéért, a' kik a' német nyelvet nem értik, és még is kívánnák ezen tanúbizonyság levélnek értelmét tudni, kívántam azt magyarra is fordítani:

„Mi alsó Alsátziában fekvő *Runtzenheimi* közönségnek előjárói, jelentyük, meg erősittyük, és mindeneknek, a' kiknek illik, rangjokhoz képest tudtokra adjuk, hogy mi múlt Novemb 16-dik napján, Nemzetes és Vitézlő *Szentes*, Gr. Wurmser szabad huszár seregéből való fő hadnagy úr vitézsége által a' Fr. patriotáktól meg szabadítottunk; hogy fellyebb említett fő hadnagy úr első volt a' Cs. K. seregek között, a' ki a' mi helységünkben és környékünkben leg elsőben bélovaglott, a' patriotákat innen ki űzte, a' szabadságnak fáját leg ottan le vágatta, és a' már régtől fogva kívánt tsendességet és békességet vizsgálva szerzette, mellynek tanúbizonyságára mi, Tisztelendő lelki Tanítónknak jelen léttében, a' jelen való irást, kezünk alá irásával, és az Eklésiának petsétyével meg erősittyük. *Runtzenheimban* Karátsony havának 1-ső napján 1793-ik elztendőben.

(L. S.) *Boncz Mátyás*
helységbeli pap. mpr.

Hutter, helység Birája.
Schwartz Filep, Előjárója.

Az eredeti tanúbizonyság levéllel öszve vetetvén, azzal egészen egyenlőnek lenni találattott *Mally Auditor*.

Hogy a' Frantziák szüntelen való nyughatatlanságot okozzanak az égyyesült hadakozó seregeknek, egy *Rastadban*, a' Badeni Marchionátusnak középszerű városkájában költ levélből olvassuk, mellyben ekképen fejezi ki magát az író: Rettenetes kemény, és hosszas ágyúzást hallottunk mi ma, a' mint már nyóltzad naptól fogva szüntelen hallunk. A' mint mondatik, Dec. 10-dik és 11-ik napjain szörnyű ötközet esett *Hagenau* mellett.

úgy is kellett lenni a' dolognak, mivel azóltától fogva szünetlenül hordotnak hozzánk a' sebesekek. A' *Hagenau* lineán erőszakosan által akartak a' Frantziák rontani, és egymás után négy ízben rohantanak arra; hanem valamennyiszor szerenstét próbáltak, mind annyiszor keményen vissza verettek. A' midőn ötödször próbát tettek volna, sokan úgy vélekedtenek, hogy az ég és a' föld öszve omol a' rettentő ágyú ropogások miatt. A' Frantziák, a' kik mindnyájan meg voltak rélzegittetve, sem hólttyaiknak sokaságok, sem más okok miatt nem bóldogúlhattak. Közönségesen az beszéltetik *Landau* felől, hogy az ottan uralkodó éhség miatt kéntelenittetik magát rövid idő múlván fel adni. Sok *Hagenau* lakosok, félvén a' Frantziáktól, házok népekkel egygyütt ide jötte nek által. Úgy mondatik, hogy 5000 Frantziánál több maradt a' *Hagenau* lineák előtt, ide nem számlálván a' sebesekek és fogságba esteket.

Ezen hadi történetről következő tudósítást vettünk *Hagenauból*, melly is Decemb. 16-dik napján költ. Mind tegnap, mind ma, meg támadták a' Frantziák a' *Wurmser* corpusának *Lembachtól* a' *Rajna* vizéig ki nyúló lineáját; de valamiképen másutt, úgy itt sem bóldogúlhattak, hanem nagy veszteséggel kéntelenek voltak magokat vissza vonni. Eggyetlen eggy reduta előtt több maradt közzülök 200 embernél.

Moguntziában Dec. 17 dik napján költ levélből illyetén tudósítást vettünk: „Minthogy egész erejekkel azon vagynak a' Frantziák, hogy a' Cs. K. seregeknek cordonnyát által törhessék, arra való nézve hat batalliont küldött Gr. *Wurmser* segittségére a' Brunsvigiai hertzegnek, sőt önnön maga is mindgyárt utánnok indúlt. — Hanemha egészlen öszve törettetnek a' Frantziák, sem az Austriai, sem a' Prussiai seregeknek nem fognak nyugodalmat engedni. — Eggy *Frankfurtban* e' folyó hólnapnak 19 dik napján költ magános levélben iratik, hogy Gróf *Wurmser* ismét keményen meg verte volna *Hagenau* mellett

a' Frantziákat, úgy annyira, hogy tsupán a' tsata piatzon ezer ember maradt közzülök, 800 fogatattott el, 's kilentz ágyú nyeretetett el.

Valamiképen Alsátziában, úgy Flandriában is éjjeli 's nappali nyughatatatlanságot okoznak, a' szabadsságnak és égyenlőségnek meg bódúlt apostolai, a' Fr. patriota seregek, a' hosszas tábori nyúghatatatlanság és nyomorúságok miatt elbádgyadott seregeinknek. Dec. 13-dik napján, 5 vagy 600 Frantzia dragonyos ötött *Valencia* vidéken vigyázó ör-állóinkra, és a' mint Brüsszelből iratik, el is fogta azokat; hanem meg nem elégedvén ezen szerentsével előbb fúrták magokat, azomban rajtok menvén a' Császár nevet viselt regimentnek huszárjai, körül vették őket, 150 közzülök le aprítottak, 400-at el fogtak, és így kevesen menekedhettek meg a' gyözedelmesekeknek markokból. Minteggy 400 dragonyos lovat kaptak el vitéz huszárjaink, 's következett napon mingyárt el is adták *Valenciában*.

Nemtsak a' rendes hadi seregek; hanem még a' lakosok is rendkívül való vitézséget mutatnak a' Frantziák ellen. Eggy *Templeuvi* paraszt, e' folyó hólnapnak 14-dik napján költ *Brüsszeli* levél szerént, azért kapott arany emlékeztető pénzt, mivel ő eggy bagazsiás szekeret, mellyet az *Austriacusoktól* el vettének a' Frantziák, ismét visszanya nyerte, és azon két patriota katonát, a' kik a' szekérnek védelmezésére rendeltettek, nemtsak fegyverektől, hanem életektől is meg fosztotta. Decemb. 11-dik napján ment Gróf *Klerfait* hadi Tármeester *Brüsszelbe*; azon nap érkezett oda a' *Londonba* utazó Török követ is.

Azon hadi történetekről, mellyek Decemb. 11-ik napjától fogva egész 21-dikig a' Gr. *Wurmser* corpusánál történtenek, és a' mellyekről a' nevezett Generál jelentést küldött az ide való hadi Cancelláriához, jövő alkalmatossággal fogjuk kedves olvasóinkal közleni.

Eggy magános levél, melly e' folyó hólnapnak 11-ik napján költ *Werthben* a' *Münsteri* püspökségnek égyik városkájában, így szól a' nevezett hólnapnak 8-dik és következett napjain történt tsatákról: E' folyó hólnapnak 8-dik napján meg támadván bennünket a' Frantziák, azóltától fogva leg kissebb nyugodalmat sem engednek seregeinknek. Kiváltképen a' *Hocze* G. Májor corpusának jobb szárnyára olly nagy dühösséggel ütöttek, hogy lehetetlen vólt ellenek állani, és így egész *Reishofenig* előre fúrták magokat, hanem még azon éjjel ki üzetek onnan a' Cs. K. vitéz seregek által, 's egynéhány ágyúkat el is vesztették. — Ekkor újjabb segedeimet nyervén magoknak, az úgy nevezett vadász völgybe gyűltenek, holott egynéhány száz ember állott közöttünk. Sokkal erőtlenebbek lévén a' miénk, hogy sem mint ők, eggy újjonnan épült töltésre vontuk fel ágyúinkat, a' honnan egészlen bé lehetett a' völgyből való ki menetelt érni. Ágyúinknak fedezésekre, 3 compánia jáger katonaság, 40 német hufzár, és egynéhány karabélyosok rendeltettek, a' következett éjjel, 3 compánia granatérosok is érkeztenek négy 6 fontos ágyúval segítségünkre, Huff regimentből eggy battallion, és egynéhány tüzg Székely hufzárak is jöttek hozzánk, úgy, hogy már ekkor egész *Sultzbachig* ki terjeszkedhetek seregeink. — Decemb. 10-dik napján jókor reggel, hozzá fogtak a' Frantziák külső ör-állóinkal való apró tsatázáshoz, hanem 8 német hufzár olly derekasam viselte magát, hogy 150 lovas vadász Frantziákat nemtsak széllyel üztek, hanem ennekfelette két munitzios szekeret, 18 lovat el is vettenek tőlök. Jött ugyan minteggy 60 lovas Fr. vadász katonaságra, de mihelyt meg látták vadász katonáinkat, mintha orron ütötték vólna őket, meg fordították lovaikat, 's vissza mentenek. Már most keményen bé sántzolták magokat *Sultzbach* alatt, és szüntelen boszfzontónak bennünket, úgy annyira, hogy allig lehet eggy

szempillantásig tartó nyugodalmunk, 's gyakorta
 eggy-néhány napokig éjjel nappal az égnek kár-
 pittya alatt kelletik fegyverben állanunk. A' téli
 quártélyról még tsak álmodnunk sem lehet, és
 épen most jött hozzánk Gr. *Wurmsernek* az a' pa-
 rantsolattya, melly szerezént 3 batallion gyalogság,
 és egy osztály német hulzár, fog a' nevezett
 vadász völgyben a' sántzoknak őrizetére maradni.

Magyar Ország.

*Néhai Fels. Mária Antonidának, Frantzia, és Na-
 varra királynéjának, a' ki múlt Octobernek
 16-dik napján, jobbágyai által meg ölettetett,
 epitafiuma.*

Marmore cur terrere humili? subsiste Viator:
 Non posco lachrimas, nec peto flere nefas.
 Francorum Regina Maria Antonia Princeps,
 Hic jaceo Austriacae gloria, fama domus.
 Jura dabam populis armis, et milite dives:
 Miratus vires Caesar uterque meas.
 Cardine subverso rerum, dijudicet orbis,
 Jura mihi dederat subditus, atque cliens.
 Non capit haec facies, nec dixero singula paucis:
 Pluribus Historici verba retenta dabunt.
 Rebus in adversis petii fugitiva salutem:
 In portu exitii causa brevis mora erat.
 Sensi damna redux troni, honoris, damna Mariti;
 Misit in immiti forcipe mite caput.
 Fata viri, solii nullam genuere salutem
 Nusquam ibat recto causa coacta pede.
 Et tu mi Delphine mihi rapere, atque negaris,
 Mi Delphine vale! Patris imago vale.
 Imperio, et spoliata Parens Nato, Orba Marito,
 Tristia in angusto carcere fata tuli.
 Saepe citata vocor; causae furor arma ministrat:
 Ut spolier vita, fingitur omne scelus.
 Dum taceo, atque nego lascivo verba furori;
 Crudeli (Regum Filia!) falce cado.

Falce cado Regina potens, advertito Lector,
 Martia si genuit majus arena nefas?
 Ducite jam choreas Galli; vicistis inerme,
 Sangvisugo (in turpi pegmate) jure caput.

* * *

Az 1793-dik esztendő olly halálos nyavalyába esett, mellyből sem *Hipocrates*, sem *Esculápnak* más tudós fiai ki nem szabadithatták őtet, és a' mint éltető erejének dobogásai mutatják, jövő éjfélnél fogja lelkét testéből botsátani. Ez az eggy szolgál örömünkre, hogy életének utolsó szempillantásában, eggy ollyan fiai fog szülni e' világra, melly életének hosszóságára nézve ugyan magához hasonló, de az abban törtéendő esetekre nézve, tölle különböző lézzen. Minthogy ő maga szüntelen való nyomorúságot okozott az emberi nemzetnek, a' fiai fenytékjék alá fogják az Európai Fejedelmek venni, 's belőle, ha lehet, az apjánál jobb embert tenni. A' múlt esztendő igen sok és nevezetes történeteket szült e' világra; de a' mint a' körülállások mutatják, sokkal többet fog a' majdan bé következő esztendő szülni, 's ki tudja, mitsoda változást okozhat e' világnak tsudálatossan öszve szerkeztetett alkotmányában. A' kiben tsak leg kisebb érzékenység is vagyon, nagy nyughatatlan-sággal viseltetik az 1794 dik esztendőnek történeteire nézve. Hogyha él, 's egészsége lejénd az új *Magyar Kurirnak*, igyekezni fog azokat érde-
 mes Olvasóival közleni. Hogyha ekkorig eleget nem tett a' N. Publicum várakozának, engedel-
 met kér, 's azon lézzen, hogy azt minden rész-
 ben tellyesithesse, egyébaránt szerentsés új esztendőnek kívánása mellett további kegyességébe is ajánlja magát.

* * *

Jelentés.

Olly fel tétellel voltam ennekelőtte csak egy fertály esztendővel is, hogy ígéretem szerént, még új esztendő előtt el készíthessem, 's meg küldhessem az új *Magyar Kurir* Erd. Olvasóinak az ígért *Almanakot*. Valósággal bé is tellyesítettem volna tett ígéretemet, ha néhány T. Vármegyék nem késtek volna megyéjebéli tisztviselők neveinek fel küldetésekkel; még most is két Vármegye vagyon hátra, u. m. *Temes* és *Torna*, mellyek magános leveleimben ki nyilatkoztatott kérésemet sem tellyesítették; én is tehát kéntelen leszek azokat hasznos könyvetskémből ki hagyni. Épen most vagyon a' 18-dik árkos a' sajtó alatt, és a' mint ki számláltam, 24 árkosnál fellyebb nem megyen, következésképen két, avagy leg fellyebb 4 hét alatt bizonyosan el fog készülni, és akkor mind eddig vólt, mind a' jövő fél esztendőben lejendő *Magyar Kurir* érdemes Olvasóinak el nem fogom múlatni azokat meg küldeni.

A' még hátra lévő tóldalékokat, sőt mind a' három darabhoz ragasztatandó mutató táblát is el fogom készíteni, mihelyt mostani sűrű foglatosságaim és bajaim több időt és tsendességet engednek.